

Barn och föräldrar

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 35 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2008 som i huvudsak rör rättsförhållandet mellan barn och föräldrar. Motionsyrkandena gäller bl.a. olika frågor om vårdnad, umgänge, god man för ensamkommande flyktingbarn, barns skuldsättning, åldersgränsen för ingående av äktenskap, faderskap, föräldraskap vid assisterad befruktning och adoption.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden och hänvisar främst till pågående arbete, innehållet i gällande rätt och tidigare ställningstaganden från riksdagens sida.

I betänkandet finns 9 reservationer och 2 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Inledning	5
Utvärdering av vårdnadsreglerna	5
Beslutsfattandet vid gemensam vårdnad	6
Fler än två vårdnadshavare	8
Mor- och farföräldrars roll vid vårdnad och umgänge	9
Stödperson vid umgänge	10
Barnbalk	11
God man för ensamkommande flyktingbarn	12
Barns skuldsättning	14
18-årsgränsen för ingående av äktenskap	17
Talerätt i mål om hävande av faderskap	19
Utredningar om faderskap	21
Föräldraskap vid assisterad befruktning	22
Adoption	24
Reservationer	27
1. Utvärdering av vårdnadsreglerna, punkt 1 (v)	27
2. Beslutsfattandet vid gemensam vårdnad, punkt 2 (v)	27
3. Fler än två vårdnadshavare, punkt 3 (v, mp)	28
4. Stödperson vid umgänge, punkt 5 (v)	28
5. Barnbalk, punkt 6 (v, mp)	29
6. God man för ensamkommande flyktingbarn, punkt 7 (s, v, mp)	29
7. Barns skuldsättning, punkt 8 (s, v)	30
8. Utredningar om faderskap, punkt 11 (mp)	31
9. Föräldraskap vid assisterad befruktning, punkt 12 (v)	32
Särskilda yttranden	33
1. Utvärdering av vårdnadsreglerna, punkt 1 (s, mp)	33
2. Beslutsfattandet vid gemensam vårdnad, punkt 2 (s, mp)	33
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	34
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	34

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utvärdering av vårdnadsreglerna

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C319, 2008/09:C455, 2008/09:So394 yrkandena 3 och 4 samt 2008/09:So463 yrkande 7.

Reservation 1 (v)

2. Beslutsfattandet vid gemensam vårdnad

Riksdagen avslår motion 2008/09:So463 yrkande 8.

Reservation 2 (v)

3. Fler än två vårdnadshavare

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C298 och 2008/09:A355 yrkande 18.

Reservation 3 (v, mp)

4. Mor- och farföräldrars roll vid vårdnad och umgänge

Riksdagen avslår motion 2008/09:C278.

5. Stödperson vid umgänge

Riksdagen avslår motion 2008/09:So463 yrkande 6.

Reservation 4 (v)

6. Barnbalk

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C428, 2008/09:So374 yrkande 3 och 2008/09:So463 yrkande 1.

Reservation 5 (v, mp)

7. God man för ensamkommande flyktingbarn

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C410 yrkandena 1–3 och 2008/09:C452.

Reservation 6 (s, v, mp)

8. Barns skuldsättning

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C219, 2008/09:C267, 2008/09:C275, 2008/09:C361, 2008/09:C382, 2008/09:C390 yrkande 16 och 2008/09:C457.

Reservation 7 (s, v)

9. 18-årsgränsen för ingående av äktenskap

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju394 yrkande 1, 2008/09:C276 yrkande 1 och 2008/09:C458 yrkande 1.

10. Talerätt i mål om hävande av faderskap

Riksdagen avslår motion 2008/09:C340.

11. Utredningar om faderskap

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C381 och 2008/09:A402 yrkande 37.

Reservation 8 (mp)

12. Föräldraskap vid assisterad befruktning

Riksdagen avslår motion 2008/09:A355 yrkandena 7, 12, 13 och 15.

Reservation 9 (v)

13. Adoption

Riksdagen avslår motion 2008/09:C456.

Stockholm den 27 januari 2009

På civilutskottets vägnar

Carina Moberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carina Moberg (s), Inger René (m), Ewa Thalén Finné (m), Johan Löfstrand (s), Andreas Norlén (m), Lennart Pettersson (c), Christina Oskarsson (s), Jan Ertsborn (fp), Hillevi Larsson (s), Christine Jönsson (m), Gunnar Sandberg (s), Yvonne Andersson (kd), Anti Avsan (m), Egon Frid (v), Lars Tysklind (fp), Jan Lindholm (mp) och Kristina Zakrisson (s).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet 35 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2008 som i huvudsak rör rättsförhållandet mellan barn och föräldrar. Motionsyrkandena gäller bl.a. olika frågor om vårdnad, umgänge, god man för ensamkommande flyktingbarn, barns skuldsättning, åldersgränsen för ingående av äktenskap, faderskap, föräldraskap vid assisterad befruktning och adoption. Utskottet behandlar under särskilda rubriker de olika frågor som har aktualiserats i motionerna. Förslagen i motionerna finns i *bilagan*.

Utvärdering av vårdnadsreglerna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med begäran om utvärdering av vårdnadsreglerna m.m. Utskottet utgår från att regeringen följer och utvärderar utvecklingen.

Jämför reservation 1 (v) och särskilt yttrande 1 (s, mp).

Bakgrund

Rättsförhållandet mellan barn och föräldrar regleras i föräldrabalken. Denna lagstiftning har under de senaste decennierna genomgått betydande förändringar såvitt gäller regelverket när föräldrarna separerar och föräldrarna inte kan komma överens om hur deras barn ska ha det.

De senaste större ändringarna i vårdnadsreglerna beslutades av riksdagen våren 2006 och trädde i kraft den 1 juli 2006 (prop. 2005/06:99, bet. LU27, rskr. 309). Ändringarna syftade framför allt till att förstärka barnperspektivet i lagstiftningen. De innebar bl.a. att betydelsen av barnets bästa kommer till klarare uttryck i lagen och att barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om vårdnad, boende och umgänge. Genom lagändringarna markerades ytterligare i lagtexten den betydelse som risken för att barnet far illa måste få vid beslut som rör vårdnad, boende och umgänge. Socialnämnden och domstolen ska vid bedömningen av barnets bästa fästa avseende särskilt vid risken att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp eller att barnet olovligen förs bort eller hålls kvar eller annars far illa.

Motionerna

I motion So463 av LiseLotte Olsson m.fl. (v) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska utvärdera socialtjänstens och domstolarnas tillämpning av de nya vårdnadsreglerna (yrkande 7).

Även i motion C319 av Solveig Zander och Annika Carlsson (båda c) föreslås ett tillkännagivande om en uppföljning av föräldrabalken utifrån de förändringar som trädde i kraft den 1 juli 2006, men med utgångspunkt i pappa-barn-perspektivet.

Fredrik Schulte m.fl. (m) föreslår också i motion C455 ett tillkännagivande om att gällande vårdnadsregler skyndsamt bör ses över.

Solveig Hellquist (fp) föreslår vidare i motion So394 ett tillkännagivande om att regeringen ska se över vårdnadsreglerna så att föräldrarnas rätt inte går före barnets bästa när det gäller växelvis boende som innebär att barnet måste gå i två olika förskolor eller skolor (yrkande 3). Motionären föreslår vidare ett tillkännagivande om att regeringen ska se över vårdnadsreglerna när det gäller växelvis boende som innebär att ett sådant beslut omfattar små barn under två tre års ålder (yrkande 4).

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motsvarande motionsyrkanden, senast våren 2008 i betänkande 2007/08:CU14. Utskottet utgick, liksom det gjort tidigare, från att regeringen kontinuerligt kommer att följa och utvärdera utvecklingen på området utan att något formellt tillkännagivande från riksdagens sida var nödvändigt. Enligt utskottet borde motionerna avslås. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet utgår, liksom tidigare, från att regeringen kontinuerligt kommer att följa och utvärdera utvecklingen på området, utan att något formellt tillkännagivande från riksdagens sida är nödvändigt.

Utskottet föreslår att motionerna C319, C455, So394 yrkandena 3 och 4 samt So463 yrkande 7 avslås.

Beslutsfattandet vid gemensam vårdnad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som rör beslutsfattandet vid gemensam vårdnad. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 2 (v) och särskilt yttrande 2 (s, mp).

Bakgrund

Den som har vårdnaden om ett barn ansvarar för barnets person och har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter. Har barnet två vårdnadshavare ska dessa enligt 6 kap. 13 § föräldrabalken utöva sina rättigheter och skyldigheter mot barnet tillsammans. Det krävs alltså normalt gemensamma beslut i frågor som rör vårdnaden. Undantag gäller om en av vårdnadshavarna till följd av frånvaro, sjukdom eller annan orsak är förhindrad att ta del i sådana beslut om vårdnaden som inte utan olägenhet kan skjutas upp. Båda vårdnadshavarna kan inte heller förutsättas delta i alla de vardagliga avgöranden som måste träffas när det gäller omsorgen om barnet, t.ex. om mat, kläder och sovtider.

Genom 1998 års vårdnadsreform infördes en möjlighet för domstolen att vid gemensam vårdnad besluta om barnets boende, om umgänge med den förälder som barnet inte bor tillsammans med och om resekostnader vid umgänget. Men i övrigt krävs fortfarande att vårdnadshavarna kan enas i frågor som rör barnet (prop. 1997/98:7, bet. LU12, rskr. 229).

Motionen

I motion So463 föreslår LiseLotte Olsson m.fl. (v) ett tillkännagivande om att regeringen ska lägga fram förslag till lagändring som innebär att en av vårdnadshavarna efter domstolsbeslut kan få självständig bestämmanderätt när det gäller ett barns tillgång till hälso- och sjukvård, tandvård, stöd enligt socialtjänstlagen eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade samt barnets skolgång och skolbarnomsorg (yrkande 8).

Pågående arbete

I juli 2007 överlämnade utredaren, som fått i uppdrag att bl.a. analysera vilka nackdelar som kan uppkomma för ett barn vid gemensam vårdnad när vårdnadshavarna inte kan enas i frågor som rör barnet, sitt betänkande (SOU 2007:52) Beslutanderätt vid gemensam vårdnad m.m. I detta förslås bl.a. att en av vårdnadshavarna ska kunna tilldelas rätt att fatta beslut på egen hand när det gäller barnets tillgång till hälso- och sjukvård samt tandvård, barnets tillgång till insatser enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och förskoleverksamhet för barnet samt barnets skolgång och skolbarnomsorg. Barnets andra vårdnadshavare ska inte kunna motsätta sig de beslut som fattas av vårdnadshavaren med självständig beslutanderätt. Enligt förslaget ska vårdnadshavarna i övrigt fortfarande vara likställda.

Utredningsbetänkandet har remissbehandlats och är enligt uppgift från Justitiedepartementet föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat liknande motionsyrkanden, senast våren 2008 i betänkande 2007/08:CU14. Utskottet konstaterade att det då pågående utredningsarbetet inte borde föregripas genom någon åtgärd från riksdagen och att motionsyrkandet således borde avslås. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Det pågående beredningsarbetet bör, enligt utskottets mening, inte heller nu föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Motion So463 yrkande 8 bör därför avslås.

Fler än två vårdnadshavare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som behandlar frågan om ett barn ska kunna ha fler än två vårdnadshavare. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 3 (v, mp).

Bakgrund

Enligt 6 kap. 2 § första stycket föräldrabalken står barn under vårdnad av båda föräldrarna eller en av dem, om inte rätten har anförtrott vårdnaden åt en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare. Vårdnaden om ett barn består till dess att barnet fyller 18 år eller dessförinnan ingår äktenskap.

På talan av socialnämnden får rätten enligt 6 kap. 15 a § föräldrabalken besluta om umgänge mellan barnet och någon annan än en förälder. Vid bedömningen av om en sådan talan ska föras ska socialnämnden särskilt beakta barnets behov av umgänge med sina morföräldrar och farföräldrar och andra som står barnet särskilt nära.

Motionerna

Helena Leander och Peter Rådberg (båda mp) föreslår i motion C298 ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda möjligheten att låta barn ha fler än två vårdnadshavare.

I motion A355 av Josefin Brink m.fl. (v) finns också förslag till ett tillkännagivande om att regeringen ska tillsätta en utredning i syfte att ändra reglerna i föräldrabalken så att det blir möjligt för ett barn att ha flera vårdnadshavare (yrkande 18).

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motsvarande motionsyrkanden, senast våren 2008 i betänkande 2007/08:CU14. I betänkandet redogjordes för att utskottet tidigare, bl.a. i samband med lagstiftningsärendet (bet. 2005/06:LU27), tillstyrkt de ändringar som infördes 2006 om att barnets behov av umgänge med andra än föräldrarna ska lyftas fram vid socialnämndens bedömning. Utskottet fann därför inte skäl att föreslå någon ändring av riksdagens tidigare ställningstagande och avstyrkte motionsyrkandet. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte någon annan uppfattning än den utskottet tidigare gett uttryck för. Motionerna C298 och A355 yrkande 18 bör därför avslås.

Mor- och farföräldrars roll vid vårdnad och umgänge

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som behandlar mor- och farföräldrarnas roll vid vårdnad och umgänge. Utskottet hänvisar till gällande ordning.

Bakgrund

Som redovisats i föregående avsnitt får enligt 6 kap. 15 a § föräldrabalken rätten på talan av socialnämnden besluta om umgänge mellan barnet och någon annan än en förälder. Vid bedömningen av om en sådan talan ska föras ska socialnämnden särskilt beakta barnets behov av umgänge med sina morföräldrar och farföräldrar och andra som står barnet särskilt nära.

Motionen

Motion C278 av Chatrine Pålsson Ahlgren (kd) innehåller förslag till ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda om mor- och farföräldrar bör inkluderas i den nära krets av anhöriga som kan anses lämpliga att överta vårdnadsansvaret för barn som av skilda anledningar behöver ny vårdnadshavare. I utredningen bör enligt motionären också beaktas mor- och farföräldrarnas möjligheter att få umgängesrätt med barn.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat motsvarande motionsyrkande, senast våren 2008 i betänkande 2007/08:CU14. I betänkandet redogjordes för att utskottet tidigare (bet. 2006/07:CU8) avstyrkt motionsyrkanden som innebar att mor- och farföräldrar skulle få rätt att föra talan om umgänge med sina

barnbarn. Liksom tidigare ansåg utskottet den gällande ordningen vara väl avvägd. Utskottet var därför inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motionen som avstyrktes. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte heller nu någon annan uppfattning än att den gällande ordningen får anses vara väl avvägd. Någon anledning att föreslå någon åtgärd från riksdagen finns därför inte. Motion C278 bör därför avslås.

Stödperson vid umgänge

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att bl.a. lagreglera beslut om stödperson vid umgänge. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 4 (v).

Bakgrund

Enligt 6 kap. 15 a § föräldrabalken kan särskilda villkor eller föreskrifter för umgänget föreskrivas av domstol. En vanlig föreskrift i umgängesbeslut är att umgänget ska ske i närvaro av en s.k. kontaktperson som socialnämnden utser.

Socialnämndens skyldighet framgår av 5 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453). Enligt denna bestämmelse ska socialnämnden i sin omsorg om barn och ungdomar tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts.

Motionen

I motion So463 föreslår LiseLotte Olsson m.fl. (v) ett tillkännagivande om att regeringen ska lägga fram förslag till lagstiftning som syftar till att lagreglera beslut om stödperson vid umgänge (yrkande 6).

Pågående arbete

I utredningsbetänkandet (SOU 2007:52) Beslutanderätt vid gemensam vårdnad m.m., som redogjorts för tidigare, föreslås att domstolen genom uttrycklig lagreglering får möjlighet att ålägga socialnämnden att utse en person som ska medverka vid umgänge som umgängesstöd. Något krav på att nämnden ska förklara att den kan åta sig uppdraget uppställs inte. I stället pekar utredaren på att socialnämnden redan i dag enligt 5 kap. 1 § socialtjänstlagen har att tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om bl.a. umgänge har avgjorts.

Krav på samråd med socialnämnden före domstolsbeslut föreslås dock för att socialnämnden dels ska kunna få en bättre planering och framförhållning, dels få möjlighet att kontinuerligt utvärdera beslutat umgängesstöd. Flertalet av de fall i vilka kontaktperson (umgängesstöd) beviljas i dag kommer enligt utredaren att falla bort om skärpta urvalskriterier införs, såsom att umgängesstöd alltid ska vara tidsbegränsat och endast reserveras för fall där prognosen är god för ett framtida fritt umgänge.

Utredningsbetänkandet har remissbehandlats och är enligt uppgift från Justitiedepartementet föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet har behandlat ett motsvarande motionsyrkande våren 2008 i betänkande 2007/08:CU14. Utskottet konstaterade att frågeställningen som behandlas i motionen har övervägts av utredaren i utredningsbetänkandet SOU 2007:52. Enligt utskottets mening borde resultatet av det pågående arbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen, varför motionsyrkandet således borde avslås. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Det pågående utredningsarbetet bör, enligt utskottets mening, inte heller nu föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Motion So463 yrkande 6 bör således avslås.

Barnbalk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som behandlar frågan om att all lagstiftning som rör barn ska samlas i en särskild barnbalk. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden. Jämför reservation 5 (v, mp).

Motionerna

Annika Qarlsson och Solveig Zander (båda c) föreslår i motion C428 ett tillkännagivande om att regeringen ska införa en barnbalk som är likställd med föräldrabalken.

I motion So374 föreslår Kerstin Engle (s) ett tillkännagivande om att regeringen ska se över möjligheterna att inrätta en barnbalk (yrkande 3).

Även i motion So463 föreslår LiseLotte Olsson m.fl. (v) att regeringen ska lägga fram förslag till lagstiftning som innebär att all relevant lagstiftning som rör barn samlas i en barnbalk (yrkande 1).

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motsvarande motionsyrkanden, senast våren 2008 i betänkande 2007/08:CU14. I betänkandet redogjordes bl.a. för att lagutskottet våren 2006 i samband med införandet av de nya vårdnadsreglerna (bet. 2005/06:LU27) anförde att det inte skulle vara något annat än en tom gest att döpa om föräldrabalken till barnbalken och att balkens nuvarande benämning går utmärkt att förena med det barnperspektiv som redan präglar den. Utskottet fann inte skäl att föreslå någon ändring av tidigare ställningstagande och föreslog att motionsyrkandena skulle avslås. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte någon annan uppfattning än den utskottet tidigare gett uttryck för. Motionerna C428, So374 yrkande 3 och So463 yrkande 1 bör således avslås.

God man för ensamkommande flyktingbarn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör uppdraget som god man för ensamkommande flyktingbarn. Utskottet hänvisar till innehållet i gällande rätt.

Jämför reservation 6 (s, v, mp).

Bakgrund

Enligt lagen (2005:429) om ensamkommande flyktingbarn ska sådana barn när de kommer till Sverige skyndsamt förses med god man som träder i barnets både förmyndares och vårdnadshavares ställe. Om barnet därefter beviljas uppehållstillstånd ska den gode mannen ersättas av en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken. I fråga om vem som kan utses till god man hänvisar 2005 års lag till bestämmelser i föräldrabalken i vilka föreskrivs att den gode mannen ska vara rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig. Vid bedömningen av om den som utses är lämplig för uppdraget ska överförmyndaren fästa särskild vikt vid den utsatta situation som barnet befinner sig i. När det gäller frågor om tillsyn m.m. ska enligt 2005 års lag bestämmelserna i föräldrabalken tillämpas. Vid överförmyndarens handläggning tillämpas enligt föräldrabalken bestämmelser i förmyndarskapsförordningen.

Överförmyndaren står under länsstyrelsens tillsyn. För att åstadkomma en regelbunden tillsyn av samtliga överförmyndare infördes den 1 januari 2008 nya bestämmelser i förmyndarskapsförordningen (1995:379) som innebär att det som huvudregel ska genomföras årliga inspektioner. För att

länsstyrelserna inte ska behöva ödsla resurser på inspektioner som redan på förhand framstår som obehövliga får en länsstyrelse dock avstå från en inspektion. Som ett absolut krav gäller att varje överförmyndare ska inspekteras minst vartannat år. I förordningen har det också förtydligats att syftet med inspektionen är att säkerställa att ärenden handläggs på ett rättssäkert och i övrigt lämpligt sätt i enlighet med lag. Inspektionen ska alltid omfatta, men är inte begränsad till, granskning av det register överförmyndaren ska föra samt stickprovsvis utvalda akter.

De nya bestämmelserna har sin bakgrund i Riksrevisionens rapport (2005/06:RRS26) och riksdagens tillkännagivande våren 2007 om att regeringen ska vidta åtgärder för att stärka länsstyrelsernas tillsyn av överförmyndare och ta initiativ till en förutsättningslös utredning av överförmyndarnas organisation och verksamhet (bet. 2006/07:CU4, rskr. 136, 137).

Genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2009 utvidgas vidare länsstyrelsens tillsynsansvar enligt 19 kap. föräldrabalken till att även avse utbildningsfrågor. Inspektionernas granskande och korrigerande innebörd har dessutom kompletterats med en rådgivande funktion i förhållande till överförmyndarna och deras tjänstemän.

Motionerna

Monica Green m.fl. (s, v, mp) föreslår i motion C410 ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör ta fram en uppdragsbeskrivning med riktlinjer för de gode männens arbete med ensamkommande flyktingbarn samt att tydliga kriterier fastställs för hur de gode männens kompetens och lämplighet ska bedömas (yrkande 1). Motionärerna föreslår även ett tillkännagivande om att regeringen ska ge länsstyrelserna i uppdrag att se över överförmyndarnas arbete (yrkande 2). Vidare föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska se över hur överförmyndare i dag sköter uppdraget att rekrytera och utse gode män till ensamkommande flyktingbarn (yrkande 3).

Även i motion C452 av Krister Hammarbergh m.fl. (m, c, fp, kd, mp, v) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram nationella riktlinjer för gode mäns arbete med ensamkommande flyktingbarn, deras uppdrag, kompetens och annan lämplighet. Länsstyrelserna bör vidare få i uppdrag att titta på hur de olika överförmyndarna sköter sina uppdrag m.m.

Tidigare behandling

Socialförsäkringsutskottet har behandlat en motsvarande motion som C410 i sitt betänkande 2007/08:SfU6. I betänkandet hänvisade socialförsäkringsutskottet till bestämmelserna i 2005 års lag och till att civilutskottet i betänkande 2006/07:CU4 behandlat Riksrevisionens framställning om åtgärder för att stärka länsstyrelsernas tillsyn av överförmyndare. Socialförsäkringsutskottet var inte berett att föreslå ett tillkännagivande med anledning av motionen som därmed avstyrktes. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Enligt civilutskottet måste motionärerna anses tillgodosedda genom de nya bestämmelser och lagändringar som genomförts när det gäller tillsynsansvar av gode män enligt vad som redovisats ovan. Det kan därför inte anses påkallat med någon åtgärd från riksdagen, varför motionerna C410 yrkande 1–3 och C452 bör avslås.

Barns skuldsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör olika frågor om skuldsättning. Utskottet hänvisar bl.a. till innehållet i gällande rätt.

Jämför reservation 7 (s, v).

Bakgrund

Regler om underårigs omyndighet finns i 9 kap. föräldrabalken. Den som är under 18 år (underårig) är omyndig och får inte själv råda över sin egendom eller åta sig förbindelser i vidare mån än vad som följer av vad som ska gälla på grund av villkor eller andra bestämmelser (1 §). Huvudregeln innebär således att åldersgränsen är 18 år. Är man under 18 år har man rättskapacitet – man är ett rättssubjekt – men man har inte en fullständig rättslig handlingsförmåga. Undantag från huvudregeln – som ger viss rättslig handlingsförmåga – är dels att en underårig från 16 års ålder kan få disponera över sin egen lön (3 §), dels att en underårig som har fått egendom t.ex. genom testamente eller gåva under villkor att den underårige själv ska få råda över egendomen också har rätt att göra det (4 §).

Av vad som nu redovisats följer att någon annan oftast måste företräda en underårig. I de allra flesta fall görs detta enligt 6 kap. 2 § och 10 kap. 2 § föräldrabalken av den underåriges föräldrar i egenskap av vårdnadshavare och förmyndare. Som huvudregel gäller att föräldrarna utövar förmynderskapet gemensamt om båda har vårdnaden.

Förmyndare står enligt 12 kap. 9 § föräldrabalken under överförmyndarens tillsyn.

Den 1 oktober 2004 trädde vissa förordningsändringar i kraft som innebär att kronofogdemyndigheterna är skyldiga att lämna ut uppgifter till överförmyndaren varje gång en omyndig registreras i kronofogdemyndighetens register.

Våren 2006 antog riksdagen vissa ändringar i lagen om vägtrafikregister (2001:558) som innebär att när ett barn uppges äga ett fordon ska barnets förmyndare, i stället för barnet självt, registreras i vägtrafikregistret. Undantag gäller för fordon som barnet självt har behörighet att framföra. Lagänd-

ringarna medför att betalningsskyldighet som vilar på den registrerade ägaren, t.ex. för felparkeringsavgift och fordonsskatt, belastar förmyndaren och inte barnet. Lagändringarna trädde i kraft den 1 oktober 2006.

Den 1 januari 2009 trädde bestämmelser i kraft i föräldrabalken som syftar till att minska risken för missbruk av barns tillgångar. Dessa innebär att det krävs samtycke från överförmyndaren för att föräldrar ska få ta upp lån eller företa någon annan rättshandling som innebär att den omyndige sätts i skuld. Kravet på samtycke gäller för alla rättshandlingar som innebär att den omyndige sätts i skuld. För att systemet inte ska bli alltför stelbent ska dock, i likhet med vad som gäller vid omyndigs ingående av avtal utan förmyndares samtycke, skuldsättning som skett utan överförmyndarens tillstånd ändå kunna göras gällande om skulden blivit betald och det förhållande som ursprungligen motiverade kravet inte längre föreligger.

Motionerna

Christer Winbäck (fp) föreslår i motion C219 ett tillkännagivande om att regeringen ska se över lagen om barns skuldsättning så att föräldrar även blir ansvariga för barns vårdavgifter.

Även i motion C267 av Jan Ericson (m) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska lägga fram förslag till ändring så att föräldrar inte kan skuldsätta sina barn genom obetalda vårdavgifter.

I motion C275 föreslår Ann-Christin Ahlberg (s) ett tillkännagivande till regeringen om en översyn av lagstiftningen så att barn inte ska kunna drabbas av skulder i form av barnens obetalda vårdavgifter innan de fyller 18 år och själva kan ta ansvar för sin ekonomi.

Motion C361 av Fredrik Schulte (m) innehåller också förslag till ett tillkännagivande om att regeringen ska lägga fram förslag på lagändring så att barns obetalda vårdavgifter inte kan överföras på dem när de blir myndiga.

I motion C457 föreslår Berit Högman och Marina Pettersson (båda s) ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda den brist som finns i lagen som ska skydda barn från att möta vuxenvärlden skuldsatta, t.ex. på grund av obetalda vårdavgifter.

Egon Frid m.fl. (v) begär i motion C390 ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med en utvärdering av hur åtgärderna i prop. 2007/08:150 Förmyndarskapsrättsliga frågor har inverkat på barns skuldsättning och om det är nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder för att förhindra barns skuldsättning (yrkande 16).

Yilmaz Kerimo (s) föreslår i C382 ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda om det kan göras omöjligt att skuldsätta minderåriga barn genom att registrera bilar på dem.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden som rör barns skuldsättning har vid flera tillfällen behandlats av riksdagen, senast hösten 2008 i samband med lagstiftningsärendet rörande vissa förmynderskapsrättsliga frågor (bet. 2008/09:CU2). Utskottet ansåg de då behandlade motionsspörsmålen i huvudsak vara tillgodosedda genom regeringens lagförslag som syftade till att minska risken för missbruk av barns tillgångar och det arbete som föregått propositionen. Motionerna borde enligt utskottet därför avslås. Riksdagen följde utskottet.

Pågående arbete m.m.

Datainspektionen har under 2008 i egenskap av tillsynsmyndighet för inkassolagen genomfört ett tillsynsprojekt för att kontrollera omfattningen av barns skulder, vilka skulder barn drabbas av och om hanteringen av skulderna hos inkassoombuden sker i enlighet med god inkassosed. Inspektionen drog slutsatsen att föräldrabalkens bestämmelser i vart fall behöver förtydligas, vilket kan ske genom lagändringarna vid årsskiftet 2008/09. Enligt vad Datainspektionen redovisat pågår i en arbetsgrupp som i huvudsak består av representanter för branschorganisationen Svensk Inkasso, Datainspektionen, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten och Yrkesföreningen för Budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst, arbete med att försöka hitta vägar att komma tillrätta med skuldsättningen av barn. Arbetsgruppen är av den uppfattningen att såväl tand- som sjukvård faller under den vårdplikt som vårdnadshavare har enligt föräldrabalken och att det därför är vårdnadshavarna som är rätt gäldenär vid utebliven betalning. Denna åsikt har arbetsgruppen framfört till Sveriges Kommuner och Lands-ting. Enligt Datainspektionen tycks det vidare vara en tendens att antalet inkassoärenden mot gäldenärer som var underåriga då fordran uppkom nu minskar, vilket troligen är en effekt av den uppmärksamhet som frågan om skuldsättning av barn har fått den senaste tiden (Datainspektionens rapport 2008:2, november 2008).

Även i den juridiska litteraturen har ifrågasatts om vårdavgifter inte torde falla under föräldrars vårdplikt (Annina H Persson, Vems är skulden?, Festskrift till Lars Heuman, 2008, s. 371ff).

Utskottets ställningstagande

Utskottet utgår från att barn i framtiden inte kommer att debiteras för vårdavgifter. I övrigt får motionärerna enligt utskottets mening anses tillgodosedda genom de lagändringar som trätt i kraft den 1 januari 2009 och som syftar till att minska risken för missbruk av barns tillgångar. Någon åtgärd från riksdagens sida kan därför inte anses vara påkallad, varför motionerna C219, C267, C275, C361, C382, C390 yrkande 16 och C457 bör avslås.

18-årsgränsen för ingående av äktenskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner med krav på avskaffande av möjligheten att ingå äktenskap före 18 års ålder. Utskottet hänvisar till gällande rätt och pågående arbete.

Bakgrund

Den som är under 18 år får inte enligt 2 kap. 1 § äktenskapsbalken ingå äktenskap utan tillstånd av länsstyrelsen. Enligt 15 kap. 1 § äktenskapsbalken får tillstånd ges bara om det finns särskilda skäl. I ett dispensärende ska länsstyrelsen inhämta yttrande samt de upplysningar som kan vara av betydelse för frågans bedömning från socialnämnden i den kommun där den underårige är folkbokförd eller, om sökanden inte är folkbokförd i Sverige, i den kommun där han eller hon vistas. Dessa bestämmelser trädde i kraft den 1 maj 2004 och syftade till att förbättra skyddet för enskilda mot påtvingade och för tidiga äktenskap och därigenom förhindra barnäktenskap och tvångsäktenskap (prop. 2003/04:48, bet. LU19, rskr. 180).

I samma lagstiftningsärende beslutades ändringar i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap. Ändringarna innebär att den svenska lagens bestämmelser om äktenskapshinder alltid ska tillämpas vid hindersprövning för vigsel inför en svensk myndighet (alltså även om t.ex. båda parter är utländska medborgare). Dessutom har en ny bestämmelse införts som inskränker möjligheten att få ett utländskt äktenskap erkänt i Sverige. Ett äktenskap som har ingåtts enligt utländsk lag erkänns, som huvudregel, inte i Sverige om det vid tidpunkten för äktenskapets ingående skulle ha funnits hinder mot äktenskapet enligt svensk lag och minst en av parterna var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige eller om det är sannolikt att äktenskapet har ingåtts under tvång.

Enligt uppgift avgjordes 26 ärenden år 2005 om tillstånd att ingå äktenskap före 18 års ålder, varav 4 bifölls, år 2006 avgjordes 29 ärenden, varav 3 bifölls, och år 2007 avgjordes 22 ärenden, varav 2 bifölls.

Motionerna

Carina Hägg (s) föreslår i motion C276 ett tillkännagivande om att möjligheten till dispens från 18-årsgränsen för att ingå äktenskap ska tas bort (yrkande 1).

Även Amineh Kakabaveh (v) föreslår i motion C458 ett tillkännagivande om att möjligheten till dispens från 18-årsgränsen för ingående av äktenskap ska tas bort (yrkande 1).

I motion Ju394 föreslår också Birgitta Ohlsson och Agneta Berliner (båda fp) ett tillkännagivande om att möjligheten till dispens från 18-årsgränsen för ingående av äktenskap ska slopas i syfte att förhindra barnäktenskap (yrkande 1).

Pågående arbete

Utredningsbetänkandet (SOU 2008:41) Människohandel och barnäktenskap – ett förstärkt straffrättsligt skydd redovisades i april 2008. I betänkandet konstaterades att redan befintlig kriminalisering på ett adekvat och tillräckligt sätt straffbelägger det tvång som kan föregå ett tvångsäktenskap och att det inte finns förutsättningar för att kriminalisera ytterligare handlingar av lindrigare karaktär som kan föregå ingåendet av ett sådant äktenskap. I betänkandet konstaterades vidare att det inte heller finns behov av att införa särskilda brottsrubriceringar som tar sikte på tvångsäktenskap som inte är barnäktenskap. I betänkandet föreslogs emellertid en bestämmelse som tar sikte på att motverka de äktenskap som ingås med ett barn som är under 16 år och som inte är att anse som tvångsäktenskap. Bestämmelsen kriminaliserar som tillåtande av barnäktenskap att en vårdnadshavare tillåter ett barn som är under 16 år, vilket är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige, att ingå ett äktenskap som är giltigt i vigsellandet. Av förslaget framgår att det för brottet stadgas fängelse i högst två år.

Utredningsbetänkandet har remissbehandlats och är enligt uppgift från Justitiedepartementet föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Ungdomsstyrelsen fick i mars 2008 i uppdrag av regeringen att kartlägga förekomsten av arrangerade äktenskap mot en parts vilja i Sverige. Uppdraget ska redovisas till Integrations- och jämställdhetsdepartementet senast den 1 maj 2009. Av uppdragsdirektiven framgår bl.a. att kartläggningen ska främst beskriva situationen för unga kvinnor och unga män upp till 25 år och ta sin utgångspunkt i de kunskaper och erfarenheter som gjorts både inom forskning och i praktisk verksamhet. Ungdomsstyrelsen ska även beskriva den kompetens på området som finns hos berörda myndigheter samt identifiera eventuella kunskapsluckor och utvecklingsbehov. Slutligen ska Ungdomsstyrelsen lämna förslag till förebyggande åtgärder.

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen, senast våren 2008 i betänkande 2007/08:CU15, avstyrkt motionsyrkanden med krav på avskaffande av möjligheten att ingå äktenskap före 18 års ålder. I betänkandet redogjorde utskottet för lagutskottets uttalanden våren 2004 i samband med att de nuvarande bestämmelserna infördes (bet. 2003/04:LU19). Lagutskottet har då understrukit att en dispensprövning inte enbart handlar om att ge en underårig rätt att ingå äktenskap utan också om att undanta den underårige från det skydd åldersgränsen erbjuder och att sådant tillstånd därför bara bör ges om det föreligger särskilda skäl. Vidare har lagutskottet anfört att en självklar utgångspunkt för prövningen är att den underåriges eget bästa ska vara

bestämmande vid avgörandet och att endast om förhållandena är sådana att det är särskilt angeläget ur den unges synvinkel att äktenskap kan ingås före 18 års ålder bör dispens meddelas. Mot denna bakgrund har lagutskottet ansett den ordning för dispensprövning som föreslogs vara fullt tillfredsställande.

Civilutskottet ansåg att de uttalanden som lagutskottet gjort våren 2004 allttjämt ägde giltighet och att vad som anfördes i motionerna inte utgjorde skäl att frångå riksdagens ställningstagande från våren 2004 och förorda något initiativ till lagändringar. Utskottet föreslog därför att motionerna skulle avslås. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att vad som anförts i motionerna inte heller nu utgör skäl att frångå riksdagens ställningstaganden. Utskottet föreslår därför att motionerna C276 yrkande 1, C458 yrkande 1 och Ju394 yrkande 1 avslås.

Talerätt i mål om hävande av faderskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om talerätt i mål om hävande av faderskap. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete.

Bakgrund

Om modern är gift vid barnets födelse ska mannen i äktenskapet enligt 1 kap. 1 § föräldrabalken anses som barnets far, s.k. faderskapspresumtion.

Talan om hävande av en faderskapspresumtion regleras i 3 kap. föräldrabalken. Vill mannen i äktenskapet få fastställt att han inte är far till barnet ska han enligt 1 § första stycket väcka talan mot barnet, eller om barnet har avlidit, dess arvingar. Om mannen är avliden har den avlidnes maka och arvingar i vissa fall rätt att enligt 1 § andra och tredje styckena väcka talan vid domstol om hävande av faderskapspresumtionen. Sådan rätt föreligger i de fall mannen inte varaktigt sammanbott med barnet och inte heller efter barnets födelse bekräftat att barnet är hans. Rätt att väcka sådan talan föreligger däremot inte om det vid mannens död har förflutit mer än ett år från det att talan, som grundats på att mannen är far till barnet, väckts mot honom och han fått del därav, eller om mer än ett år har förflutit sedan anspråk på samma grund framställts mot mannens dödsbo.

Beträffande faderskapsbekräftelser gäller enligt 1 kap. 4 § att om det senare visar sig att den som lämnat bekräftelsen inte är far till barnet ska rätten förklara att bekräftelsen saknar verkan mot honom. Lagen reglerar inte frågan om vem som får föra talan om ogiltigförklaring av bekräftelse därför att den är oriktig. Klart är att mannen kan föra talan därom mot

barnet eller mot barnets arvingar. Av rättsfallet NJA 1988 s. 525 följer att de bestämmelser om talerätt för mannens arvingar, inklusive begränsningarna i talerätten som enligt 3 kap. 1 § föräldrabalken gäller vid upphävande av faderskapspresumtion, ska tillämpas analogvis vid ogiltigförklaring av en faderskapsbekräftelse.

När faderskapet har fastställts genom en dom som vunnit laga kraft skiljer sig situationen från presumtions- och bekräftelsefallen såtillvida att faderskapsfrågan är definitivt avgjord. En omprövning av domen kan därför i princip endast ske om resning beviljas. Enligt 58 kap. 1 § rättegångsbalken kan resning beviljas om nya omständigheter eller bevis åberopas, vilka sannolikt skulle ha lett till en annan utgång i målet. Några särskilda regler om vem som är behörig att söka resning finns inte, men uppenbart är att den som var part i målet också kan vara resningsökande. Talan om fastställande av faderskap enligt 3 kap. 6 § första stycket kan föras av barnet mot en avliden mans arvingar.

Motionen

I motion C340 begär Marietta de Pourbaix-Lundin (m) ett tillkännagivande om att såväl efterlevande maka som mannens arvingar bör ha talerätt i mål om hävande av faderskap.

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motionsyrkanden med samma innebörd som det nu aktuella, senast våren 2008 i betänkande 2007/08: CU14. I betänkandet konstaterades att det inom Justitiedepartementet bereds direktiv till en utredning för översyn av lagen om blodundersökning och att socialministern i ett frågesvar angett att det finns anledning att överväga utvidgade möjligheter för domstolen att förordna om blodundersökning när faderskapet redan är fastställt. Mot bakgrund av det pågående beredningsarbetet ansåg utskottet att det inte fanns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motionen, varför denna borde avslås. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av det pågående beredningsarbetet anser utskottet inte att det finns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motionen. Riksdagen bör således avslå motion C340.

Utredningar om faderskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om utredningar i faderskapsmål.

Utskottet hänvisar till gällande ordning.

Jämför reservation 8 (mp).

Bakgrund

Om modern inte är gift fastställs faderskapet enligt 1 kap. 3 § föräldrabalken genom dom eller bekräftelse. Bekräftelse av faderskap sker skriftligen och ska bevitnas av två personer. Den ska även godkännas av socialnämnden och av modern. Socialnämnden är skyldig att utreda vem som är far till ett barn när faderskapet inte följer direkt av faderskapspresumtionen och får lämna sitt godkännande endast om det kan antas att mannen är far till barnet. Nämnden ska föra protokoll över vad som framkommer vid utredningen och som är av betydelse för faderskapsfrågan. Socialstyrelsen fastställer protokollsformulär.

Socialstyrelsen har utfärdat föreskrifter och allmänna råd angående socialnämndens utredning och fastställande av faderskap, SOSFS 2004:16 (S). Enligt föreskrifterna kan socialnämnden, om parterna är sambor och övertygade om att barnet är deras gemensamma, göra en förenklad utredning enligt ett särskilt protokoll, det s.k. S-protokollet. Om parterna samstämigt uppger att barnet är deras gemensamma och det inte framkommit något som kan ifrågasätta detta bör utredaren avsluta utredningen genom att bereda mannen tillfälle att bekräfta faderskapet. Om utredaren har anledning att känna sig osäker, måste en mer fullständig utredning göras. Det s.k. MF-protokollet upprättas om parterna inte sammanbor samt i de fall då faderskapet är ifrågasatt och flera män kan komma i fråga som barnets far.

Motionerna

Emma Henriksson (kd) föreslår i motion C381 ett tillkännagivande om att regeringen ska lägga fram förslag till lagstiftning som förenklar processen vid erkännande av faderskap för ogifta par.

I motion A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska se över om reglerna för faderskapspresumtion bör ändras så att processen för ogifta par förenklas (yrkande 37).

Tidigare behandling

Utskottet har behandlat motsvarande motionsyrkanden vid flera tillfällen, senast våren 2007 i betänkande 2006/07:CU8. I betänkandet hade utskottet inte någon annan uppfattning än den lagutskottet tidigare gett uttryck för (bet. 2005/06:LU9) om att den nuvarande ordningen ger betryggande garan-

tier för att det verkligen är den biologiske fadern och inte någon annan som fastställs som far till ett barn. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte heller nu någon annan uppfattning än den utskottet tidigare gett uttryck för. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionerna C381 och A402 yrkande 37.

Föräldraskap vid assisterad befruktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som rör olika frågor om föräldraskap vid assisterad befruktning. Utskottet hänvisar till pågående beredningsarbete och tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 9 (v).

Bakgrund

Assisterad befruktning med donerade spermier får enligt lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. utföras då en kvinna är registrerad partner eller sambo med en annan kvinna. En kvinna som är partner eller sambo med en annan kvinna kan alltså insemineras med donerad sperma, och hennes ägg kan befruktas utanför kroppen med donerade spermier. Behandlingen förutsätter – liksom för heterosexuella par – att partnern eller sambon skriftligen har samtyckt till behandlingen. Vidare ska en läkare pröva om det med hänsyn till parets medicinska, psykologiska och sociala förhållanden är lämpligt att behandlingen äger rum. Behandlingen får utföras endast om det kan antas att barnet kommer att växa upp under goda förhållanden. Val av lämplig spermagivare görs av läkare. Hur valet ska gå till regleras närmare i föreskrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen. Enligt föreskrifterna bör läkaren, om paret önskar det, sträva efter att finna en givare som har liknande ögon-, hud- och hårfärg samt kroppsbyggnad som den i paret som inte kommer att vara genetiskt ursprung till barnet. Önskemål om att givaren ska ha särskilda egenskaper i övrigt bör inte godtas.

Om en kvinna, som är partner eller sambo med en annan kvinna, fått en behandling utförd enligt lagen om genetisk integritet m.m., ska partnern eller sambon till den behandlade kvinnan enligt 1 kap. 9 § föräldraskapen också anses som barnets förälder. Föräldraskapet förutsätter att partnern eller sambon har samtyckt till behandlingen och att det är sannolikt att barnet har avlats genom den. Föräldraskapet ska fastställas, i första hand genom att partnern eller sambon bekräftar föräldraskapet. För bekräftelsen gäller detsamma som för en faderskapsbekräftelse. Bekräftelsen görs alltså

skriftligen och ska bevitnas av två personer. Bekräftelsen ska vidare skriftligen godkännas av socialnämnden och av modern. Bekräftelsen kan göras före barnets födelse. Om föräldraskapet inte bekräftas frivilligt, kan det fastställas genom dom.

Om en kvinna anses som förälder till ett barn gäller detsamma som för andra föräldrar, t.ex. i fråga om vårdnaden om barnet, underhåll, arv, namn och föräldraförmåner. Om föräldrarna är partner, står barnet alltså från födelsen under vårdnad av dem båda. Om föräldrarna är sambor, står barnet under vårdnad endast av den kvinna som har fött barnet, men föräldrarna kan få gemensam vårdnad genom en anmälan till Skatteverket.

Föräldraskapet gäller inte barn som kommer till genom assisterad befruktning utanför tillämpningen av lagen om genetisk integritet m.m., dvs. i utländsk sjukvård eller i egen regi. I dessa fall ska alltså faderskapet fastställas. Om det är till fördel för barnet och övriga förutsättningar finns, kan ett gemensamt föräldraskap för det lesbiska paret då åstadkommas genom adoption.

Ett barn som har kommit till genom assisterad befruktning har rätt att, om det har uppnått tillräcklig mognad, få del av de uppgifter om givaren som har antecknats i journalen. Socialnämnden är skyldig att på begäran biträda barnet med att skaffa fram dessa uppgifter. Det är bara barnet som kan få ut uppgifterna om givaren. Även om barnet är under 18 år får uppgifterna alltså inte lämnas ut på begäran av vårdnadshavarna. Socialnämnden kan dock få ut uppgifterna om barnet har vänt sig till nämnden för att få hjälp. Det blir i ett sådant fall socialnämndens sak att bedöma det underåriga barnets mognad.

Motionerna

I motion A355 föreslår Josefin Brink m.fl. (v) att lagstiftningen i föräldrabalken ändras på ett antal punkter. I motionen föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska göra en översyn av användningen av benämningarna mor och far med inriktning på att ersätta dessa med det könsneutrala begreppet förälder (yrkande 7). Motionärerna föreslår även ett tillkännagivande om att regeringen ska lägga fram förslag till ändring som innebär att en moderskapspresumtion ska gälla i de fall där en lesbisk kvinna som lever i registrerat partnerskap genomgår assisterad befruktning vid allmänt sjukhus eller insemineras genom privat försorg (yrkande 12). Motionärerna föreslår vidare ett tillkännagivande om att regeringen ska lägga fram förslag till ändring som innebär att en moderskapsbekräftelse ska gälla i de fall där en lesbisk kvinna som lever i ett samboförhållande genomgår assisterad befruktning utanför allmänt sjukhus eller insemineras genom privat försorg (yrkande 13). Därutöver föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen ska lägga fram förslag till ändring som innebär att den man som donerat sperma för assisterad befruktning av en kvinna får möjlighet att bekräfta faderskapet till barnet (yrkande 15).

Pågående arbete

I januari 2007 överlämnade utredaren sitt betänkande (SOU 2007:3) Föräldraskap vid assisterad befruktning. I betänkandet föreslås att föräldraskapet vid assisterad befruktning med donerade ägg och spermier ska regleras på samma sätt för samkönade par och för olikkönade par. Den kvinna som är moderns registrerade partner ska, enligt förslaget, automatiskt anses vara barnets förälder, en föräldraskapspresumtion motsvarande den nuvarande faderskapspresumtionen. Bestämmelserna om föräldraskap för en kvinna föreslås också omfatta assisterad befruktning som skett utomlands och insemination i egen regi. Är modern sambo med en kvinna föreslås att föräldraskapet för moderns sambo ska fastställas genom bekräftelse eller dom på samma sätt som sker i dag när barnet tillkommit genom assisterad befruktning inom svensk hälso- och sjukvård. Förslaget innebär att det inte längre ska fastställas något faderskap i dessa fall.

Utredningsbetänkandet har remissbehandlats och är enligt uppgift från Justitiedepartementet föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet har behandlat motsvarande motionsyrkanden vid flera tillfällen, senast våren 2008 i betänkande 2007/08:CU14. Utskottet ansåg, liksom året innan, att riksdagen när det gällde motsvarande motionsyrkande 7, 12 och 13 borde avvakta resultatet av det fortsatta beredningsarbetet och att det inte fanns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motionerna. När det gällde motsvarande motionsyrkande 15 så var detta enligt utskottet inte heller skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen för att få till stånd en förändring av gällande ordning. Motionsyrkandena borde enligt utskottet därför avslås. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att vad som anförs i motionsyrkandena inte utgör skäl att föregripa det pågående arbetet eller att frångå riksdagens tidigare ställningstaganden. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motion A355 yrkandena 7, 12, 13 och 15.

Adoption

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion som rör adoptionslagstiftningen. Utskottet hänvisar till aviserat arbete.

Bakgrund

Bestämmelser om adoption finns i 4 kap. föräldrabalken. En adoption innebär att barnet i rättsligt hänseende betraktas som adoptantens barn och inte som barn till sina biologiska föräldrar. Genom adoptionen övergår vårdnaden om barnet och skyldigheten att försörja det till adoptanten. Adoptivbarnet och dess avkomlingar tar arv och ärvs som om adoptivbarnet hade varit adoptantens eget barn.

Beslut om tillstånd till adoption fattas av allmän domstol. Domstolen får ge sitt tillstånd endast om adoptionen är till fördel för barnet. Dessutom krävs att den som vill adoptera barnet har uppfostrat det eller vill uppfostra det eller att det annars med hänsyn till det personliga förhållandet mellan sökanden och barnet finns särskild anledning till adoptionen. En man eller en kvinna som har fyllt 25 år får med rättens tillstånd adoptera ett barn. Den som är gift får adoptera endast gemensamt med sin make. Den ena maken får dock adoptera den andra makens biologiska eller adopterade barn. Efter en sådan s.k. styvbarnsadoption eller närståendeadoption anses barnet som makarnas gemensamma. Från och med den 1 februari 2003 har registrerade partner fått möjlighet att prövas som adoptivföräldrar. Härigenom kan två partner gemensamt adoptera barn, och en partner kan adoptera den andre partners barn. Andra än makar och registrerade partner får således inte adoptera gemensamt, inte heller sambor.

Motionen

I motion C456 föreslår Margareta Pålsson (m) ett tillkännagivande om att regeringen bör göra en översyn av adoptionssystemet så att adoptionen kan fastställas så fort barnet kommer i föräldrarnas vård.

Pågående arbete

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att göra en allmän översyn av reglerna om adoption (dir. 2007:150). Behovet av åtgärder för att stärka barnperspektivet ska utredas liksom bl.a. frågor som gäller internationell adoption för sambor och samtycke till adoption.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 juli 2009.

Tidigare behandling

Utskottet har våren 2008 avstyrkt motsvarande motionsyrkanden i betänkande 2007/08:CU14. Utskottet, som tidigare utgått från att regeringen i lämpligt sammanhang kommer att föranstalta om en allmän översyn av adoptionslagstiftningen (bet. 2006/07:CU8), ansåg att riksdagen mot bakgrund av ovan redovisat pågående arbete borde avvakta resultatet av detta. Det fanns enligt utskottets mening därför inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motionerna, varför de borde avslås. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att resultatet av det aviserade arbetet bör avvaktas. Enligt utskottet saknas skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motionen. Motion C456 bör således avslås.

Reservationer

1. Utvärdering av vårdnadsreglerna, punkt 1 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:So463 yrkande 7 och avslår motionerna 2008/09:C319, 2008/09:C455 och 2008/09:So394 yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Enligt min mening bör domstolarnas och socialtjänstens tillämpning av de nya vårdnadsreglerna utvärderas fortlöpande. En utvärdering är nödvändig för att man ska kunna ta ställning till om lagstiftarens intentioner med ändringarna uppfyllts, dvs. att det enskilda barnets bästa ska tillgodoses i domar och beslut om vårdnad, boende och umgänge. Utvärderingen får ha den inriktning som föreslås i motion So463 yrkande 7. Det får ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion So463 yrkande 7 och med avslag på motionerna C319, C455 och So394 yrkandena 3 och 4, som sin mening ge regeringen till känna.

2. Beslutsfattandet vid gemensam vårdnad, punkt 2 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:So463 yrkande 8.

Ställningstagande

Jag anser att ett barn måste få tillgång till hälso- och sjukvård och annan behandling även om vårdnadshavarna inte är överens om detta. Skulle det visa sig att barnet inte har något behov av behandling, kommer vårdgivaren inte att ge någon behandling. Enligt min mening måste regeringen snarast återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att bestämmanderätten beträffande ett barns tillgång till hälso- och sjuk-

vård samt stöd enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade ska tillkomma envar av vårdnadshavarna även om vårdnaden är gemensam.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion So463 yrkande 8, som sin mening ge regeringen till känna.

3. Fler än två vårdnadshavare, punkt 3 (v, mp)

av Egon Frid (v) och Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:C298 och 2008/09:A355 yrkande 18.

Ställningstagande

Många barn kommer till genom insemination mellan två homosexuella par, mellan en man och två kvinnor eller mellan en kvinna och två män. Många barn växer upp i familjer med både biologiska och psykologiska föräldrar. I sådana fall kan det finnas fler än två vuxna som betraktar sig som förälder till barnet. Det är dock bara två personer som kan vara vårdnadshavare. Liksom motionärerna anser vi att barnets bästa alltid ska vara avgörande. Ett sätt att förbättra barns skydd är att det införs en möjlighet för alla barn att ha fler än två vårdnadshavare. Vi anser att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning för att överväga denna fråga.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna C298 och A355 yrkande 18, som sin mening ge regeringen till känna.

4. Stödperson vid umgänge, punkt 5 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:So463 yrkande 6.

Ställningstagande

Liksom motionärerna är jag i huvudsak mycket nöjd med utredarens förslag i den del som behandlar umgängesstöd. Det är mycket viktigt att dagens hantering av umgänge med kontaktperson skärps upp och regleras i

lag då det finns exempel på umgängesbeslut som fallit mellan stolarna vid tingsrätt och socialnämnd. Det ska dock betonas att umgängesstöd under inga omständigheter får förordnas i fall där barnet riskerar att utsättas för övergrepp eller andra kränkningar av umgängesföräldern. Regeringen bör omgående framlägga nödvändiga lagförslag.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion So463 yrkande 6, som sin mening ge regeringen till känna.

5. Barnbalk, punkt 6 (v, mp)

av Egon Frid (v) och Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:So463 yrkande 1, bifaller delvis motion 2008/09:So374 yrkande 3 och avslår motion 2008/09:C428.

Ställningstagande

Vi anser liksom motionärerna att det nu är hög tid att införa en barnbalk. Trots det lagstiftningsarbete som har bedrivits under de senaste decennierna saknas alltså ett samlat regelsystem där barnets rätt står i fokus. I stället sätter lagstiftningen fortfarande föräldrarätten främst, vilket redan framgår av namnet på det centrala regelverket på området, föräldrabalken. I likhet med motionärerna anser vi att all relevant lagstiftning som rör barn ska samlas i en särskild barnbalk där barnets rätt sätts främst. Införandet av en barnbalk ligger helt i linje med FN:s konvention om barnets rättigheter. Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning om införande av en barnbalk.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion So463 yrkande 1 och med delvis bifall till motion So374 yrkande 3 samt med avslag på motion C428, som sin mening ge regeringen till känna.

6. God man för ensamkommande flyktingbarn, punkt 7 (s, v, mp)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v), Jan Lindholm (mp) och Kristina Zakrisson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:C410 yrkandena 1–3 och 2008/09:C452.

Ställningstagande

Uppdraget som god man för ett ensamkommande barn kan bli mycket omfattande och ställer höga krav på både kompetens och möjlighet att ställa upp tidsmässigt. På vissa håll i landet råder det stor brist på gode män för ensamkommande barn, och trycket på överförmyndaren som ska rekrytera dessa är stort. Därför behöver en uppdragsbeskrivning med riktlinjer för de gode männens arbete snarast tas fram, samt tydliga kriterier fastställas för hur de gode männens kompetens och lämplighet ska bedömas. I samband med detta bör behovet av lagstiftning eller andra riktlinjer ses över. Landets länsstyrelser bör få ett särskilt uppdrag att vid sina framtida kontroller av överförmyndarnas verksamhet se över hur överförmyndarna i dag sköter sitt uppdrag att rekrytera och utse gode män till de ensamkommande barnen.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna C410 yrkandena 1–3 och C452, som sin mening ge regeringen till känna.

7. Barns skuldsättning, punkt 8 (s, v)

av Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Egon Frid (v) och Kristina Zakrisson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:C275, 2008/09:C390 yrkande 16 och 2008/09:C457 samt avslår motionerna 2008/09:C219, 2008/09:C267, 2008/09:C361 och 2008/09:C382.

Ställningstagande

I lagstiftningen har nyligen vissa ändringar genomförts i syfte att minska risken för missbruk av barns tillgångar och stärka det allmännas tillsyn. För att skydda barn mot risken att behöva gå in i vuxenlivet med skulder kan en föräldrar inte handla så att barn sätts i skuld om inte överförmyndaren har lämnat sitt samtycke till det. En utökning har skett av användningen av spärrade bankkonton – konton som föräldrarna inte kan disponera utan överförmyndarens tillstånd.

Enligt FN:s konvention om barnens rättigheter är det föräldrarna som ska ha det fulla ansvaret för barnen. Vuxna ska se till att barnens bästa alltid ska vara vägledande. Barn har som regel inte beslutanderätten över

sina egna tillgångar, och därför bör barn heller inte kunna drabbas av skulder som de inte kan betala. Alltfler barn och ungdomar får betalningsanmärkningar och hamnar i kronofogdens register. Det är inte ovanligt att föräldrarna överför skulder på sina barn av olika anledningar, men barn kan själva skaffa sig skulder. Det som är gemensamt är att det är de vuxna som har ansvaret för barnens skulder. Det borde finnas lagar som reglerar skuldsättning av barn så att det i alla lägen är omöjligt. Konsekvenserna av en skuldsättning för barnen kan bli att de inte kan teckna hyresavtal, teleabonnemang eller låna pengar när de väl blir vuxna. Vi anser därför att lagstiftningen måste ändras så att barns skuldsättning förhindras. Regeringen bör därför återkomma med en utvärdering av hur genomförda lagändringar har inverkat på barns skuldsättning och om det är nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder för att förhindra barns skuldsättning.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motionerna C275, C390 yrkande 16 och C457 och med avslag på motionerna C219, C267, C361 och C382 som sin mening ge regeringen till känna.

8. Utredningar om faderskap, punkt 11 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:A402 yrkande 37 och avslår motion 2008/09:C381.

Ställningstagande

Liksom motionären anser jag att fastställandet av faderskap när föräldrarna är ogifta måste förenklas. Det måste, enligt min mening, införas nya rutiner. Vi anser att föräldrarna redan på sjukhuset eller i samband med de första kontakterna med Försäkringskassan gemensamt ska kunna under-teckna en försäkran med uppgivande om föräldraskap. Ett annat alternativ kan vara att föräldrarna gemensamt kan anmäla faderskapet till folkbokföringsregistret. Socialnämnden bör utreda faderskap endast i fall där det finns oklarheter. Det får ankomma på regeringen att ta erforderliga initiativ i enlighet med det anförda.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion A402 yrkande 37 och med avslag på motion C381, som sin mening ge regeringen till känna.

9. Föräldraskap vid assisterad befruktning, punkt 12 (v)

av Egon Frid (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:A355 yrkandena 7, 12, 13 och 15.

Ställningstagande

Liksom motionärerna anser jag att föräldraskapet vid assisterad befruktning med donerade ägg och spermier bör regleras på samma sätt för samkönade par som för olikkönade par. I utredningsbetänkandet (SOU 2007:3) Föräldraskap vid assisterad befruktning föreslås att den kvinna som är moderns registrerade partner automatiskt ska anses vara barnets förälder, en föräldraskapspresumtion motsvarande den nuvarande faderskapspresumtionen. Bestämmelserna om föräldraskap för en kvinna föreslås också omfatta assisterad befruktning som skett utomlands och insemination i egen regi. Är modern sambo med en kvinna föreslås att föräldraskapet för moderns sambo ska fastställas genom bekräftelse eller dom på samma sätt som sker i dag när barnet tillkommit genom assisterad befruktning som skett inom svensk hälso- och sjukvård. Förslaget innebär att det inte längre ska fastställas något faderskap i dessa fall. Utredningens förslag ligger i linje med motionsönskemålen, och jag anser att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med lagförslag som genomför utredningens förslag.

Jag anser att det bör införas en möjlighet för en man som donerat sperma för assisterad befruktning av en kvinna vid allmänt sjukhus att bekräfta faderskapet till barnet. Donation av sperma är ofta den enda möjligheten för många homosexuella män att bli far till ett barn. En sådan möjlighet bereder även väg för att fler inseminationer kan genomföras under medicinskt kontrollerade former. Det får ankomma på regeringen att utarbeta de lagförslag som krävs och återkomma till riksdagen.

Vad som anförts ovan bör riksdagen, med bifall till motion A355 yrkandena 7, 12, 13 och 15, som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Utvärdering av vårdnadsreglerna, punkt 1 (s, mp)

Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Jan Lindholm (mp) och Kristina Zakrisson (s) anför:

Vi vill, liksom motionärerna i motion So463 yrkande 7, framhålla att behovet av en utvärdering av domstolarnas och socialtjänstens tillämpning av de nya vårdnadsreglerna är mycket angelägen. En utvärdering är nödvändig för att man ska kunna ta ställning till om lagstiftarens intentioner med ändringarna uppfyllts, dvs. att det enskilda barnets bästa ska tillgodoses i domar och beslut om vårdnad, boende och umgänge.

Med hänsyn till att regeringen uppgett att den kommer att följa utvecklingen kontinuerligt så att lagstiftningen tillämpas på avsett sätt och vid behov återkomma till riksdagen, har vi dock valt att inte avge någon reservation.

2. Beslutsfattandet vid gemensam vårdnad, punkt 2 (s, mp)

Carina Moberg (s), Johan Löfstrand (s), Christina Oskarsson (s), Hillevi Larsson (s), Gunnar Sandberg (s), Jan Lindholm (mp) och Kristina Zakrisson (s) anför:

Liksom motionärerna i motion So463 yrkande 8 anser vi att det är viktigt att ett barn måste få tillgång till hälso- och sjukvård och annan behandling även om vårdnadshavarna inte är överens om detta.

Med hänsyn till att regeringen uppgett att den planerar att lägga fram en proposition som behandlar frågan om beslutanderätt vid gemensam vårdnad har vi valt att inte avge någon reservation. Vi kommer dock att med stort intresse granska förslaget när det kommer och därefter återkomma med egna förslag om det finns skäl för det.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Ju394 av Birgitta Ohlsson och Agneta Berliner (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa barngiftet genom att slopa dispensmöjligheten för barn under 18 år.

2008/09:C219 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om komplettering av lagen om barns skuldsättning.

2008/09:C267 av Jan Ericson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det inte ska vara möjligt för föräldrar att skuldsätta sina barn genom obetalda vårdavgifter.

2008/09:C275 av Ann-Christin Ahlberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över frågan om barn som får skulder för obetalda vårdavgifter.

2008/09:C276 av Carina Hägg (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten för unga under 18 år att få tillstånd från länsstyrelsen att få gifta sig utgår ur Sveriges lagstiftning.

2008/09:C278 av Chatrine Pålsson Ahlgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda mor- och farföräldrars roll när barn blir föräldralösa.

2008/09:C298 av Helena Leander och Peter Rådberg (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att låta barn ha fler än två vårdnadshavare.

2008/09:C319 av Solveig Zander och Annika Qarlsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en uppföljning av föräldrabalken utifrån de förändringar som trädde i kraft 2006 den 1 juli med utgångspunkt i pappa–barn-perspektivet.

2008/09:C340 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att talerätten om hävande av faderskap, för såväl efterlevande maka som mannens arvingar, bör ses över.

2008/09:C361 av Fredrik Schulte (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att ändra lagstiftningen så att uteblivna betalningar av barns och ungdomars vårdavgifter ej kan överföras på ungdomarna i fråga vid deras inträde i myndighetsåldern.

2008/09:C381 av Emma Henriksson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förenkla processen vid erkännande av faderskap för ogifta par.

2008/09:C382 av Yilmaz Kerimo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om registrering av bilar på minderåriga barn.

2008/09:C390 av Egon Frid m.fl. (v):

16. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en utvärdering av hur åtgärderna i propositionen Förmynderskapsrättsliga frågor (2007/08:150) har inverkat på barns skuldsättning och om det är nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder för att förhindra barns skuldsättning.

2008/09:C410 av Monica Green m.fl. (s, v, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppdragsbeskrivningar för gode mäns arbete med ensamkommande flyktingbarn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge länsstyrelserna i uppdrag att se över överförmyndarnas arbete.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gode män för ensamkommande flyktingbarn.

2008/09:C428 av Annika Qarlsson och Solveig Zander (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en barnbalk som är likställd med föräldrabalken.

2008/09:C452 av Krister Hammarbergh m.fl. (m, c, fp, kd, mp, v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gode mäns uppdrag för ensamkommande flyktingbarn.

2008/09:C455 av Fredrik Schulte m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gällande vårdnadsregler skyndsamt bör ses över.

2008/09:C456 av Margareta Pålsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av adoptionssystemet.

2008/09:C457 av Berit Högman och Marina Pettersson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den brist som finns i lagen som ska skydda barn från att möta vuxenvärlden skuldsatta.

2008/09:C458 av Amineh Kakabaveh (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dispensmöjligheten i äktenskapsbalken när det gäller äktenskap för barn under 18 år ska tas bort.

2008/09:So374 av Kerstin Engle (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta en barnbalk.

2008/09:So394 av Solveig Hellquist (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barn ej ska kunna bo växelvis om det innebär att barnet måste gå i två olika förskolor/skolor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att växelvis boende ska beslutas restriktivt för små barn under 2–3 års ålder.

2008/09:So463 av LiseLotte Olsson m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagstiftningen enligt vad som anförs i motionen om att all relevant lagstiftning som rör barn bör samlas i en barnbalk.

6. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagstiftningen som syftar till att strama upp hanteringen av och lagreglera beslut om stödperson vid umgänge.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska utvärdera socialtjänstens och domstolarnas tillämpning av de nya vårdnadsreglerna.
8. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagstiftningen enligt vad som anförs i motionen om att en av vårdnadshavarna efter domstolsbeslut kan få självständig bestämmanderätt när det gäller ett barns tillgång till hälso- och sjukvård, tandvård, stöd enligt SOL och LSS samt barnets skolgång och skolbarnsomsorg.

2008/09:A355 av Josefin Brink m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av författningarnas användning av benämningarna mor och far med inriktning att ersätta dessa med det könsneutrala begreppet förälder.
12. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i 1 kap. 1 § föräldrabalken som innebär att en moderskapspresumption ska gälla i de fall där en lesbisk kvinna som lever i registrerat partnerskap genomgår assisterad befruktning vid allmänt sjukhus eller insemineras genom privat försorg.
13. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i 1 kap. 4 § föräldrabalken som innebär att en moderskapsbekräftelse ska gälla i de fall där en lesbisk kvinna som lever i ett samboförhållande genomgår assisterad befruktning utanför allmänt sjukhus eller insemineras genom privat försorg.
15. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i föräldrabalken som innebär att den man som donerat sin sperma för assisterad befruktning av en kvinna får möjlighet att bekräfta faderskapet till barnet.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att ändra reglerna i föräldrabalken så att det blir möjligt för ett barn att ha flera vårdnadshavare.

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reglerna för faderspresumption bör ändras.